

BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Sondaj privind creditarea
companiilor nefinanciare
și a populației

August 2021

Sondaj* privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației

Trimestrul II 2021

August 2021

* A se vedea Anexa și notele metodologice pentru aspecte legate de caracteristicile și terminologia folosite în sondaj (<http://www.bnro.ro/Anexe--6352.aspx>).

NOTĂ

Toate drepturile rezervate.

Reproducerea informațiilor este permisă numai în scopuri educative și necomerciale și numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României
Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București
tel.: 021/312 43 75; fax: 021/314 97 52

ISSN 2458-0538

Cuprins

Sinteză	5
<hr/>	
1. Creditarea companiilor nefinanciare	5
<hr/>	
1.1. Standardele de creditare	5
1.2. Termenii creditării	8
1.3. Cererea de credite	8
1.4. Evoluții ale riscului de credit asociat creditării companiilor nefinanciare	10
2. Creditarea populației	11
<hr/>	
2.1. Standardele de creditare	11
2.2. Aspecte specifice creditării ipotecare (achiziția de locuințe și terenuri)	12
2.3. Aspecte specifice creditului de consum	16
Anexă	19

Sinteză

Îmbunătățirea sentimentului economic și a percepției asupra riscurilor de către instituțiile de credit autohtone este pusă în evidență de rezultatele prezentei ediții a sondajului, aferentă trimestrului al doilea al anului curent. Astfel, băncile au menținut în unanimitate neschimbate standardele de creditare pentru împrumuturile și liniile de credit acordate companiilor nefinanciare, în timp ce condițiile de creditare aferente sectorului populației fie au fost menținute constante, fie au consemnat relaxări.

Pentru trimestrul următor, T3 2021, toate instituțiile de credit participante la sondaj estimează menținerea constantă a standardelor de creditare, atât în cazul împrumuturilor acordate companiilor nefinanciare, cât și în cel al ambelor categorii de credite destinate populației.

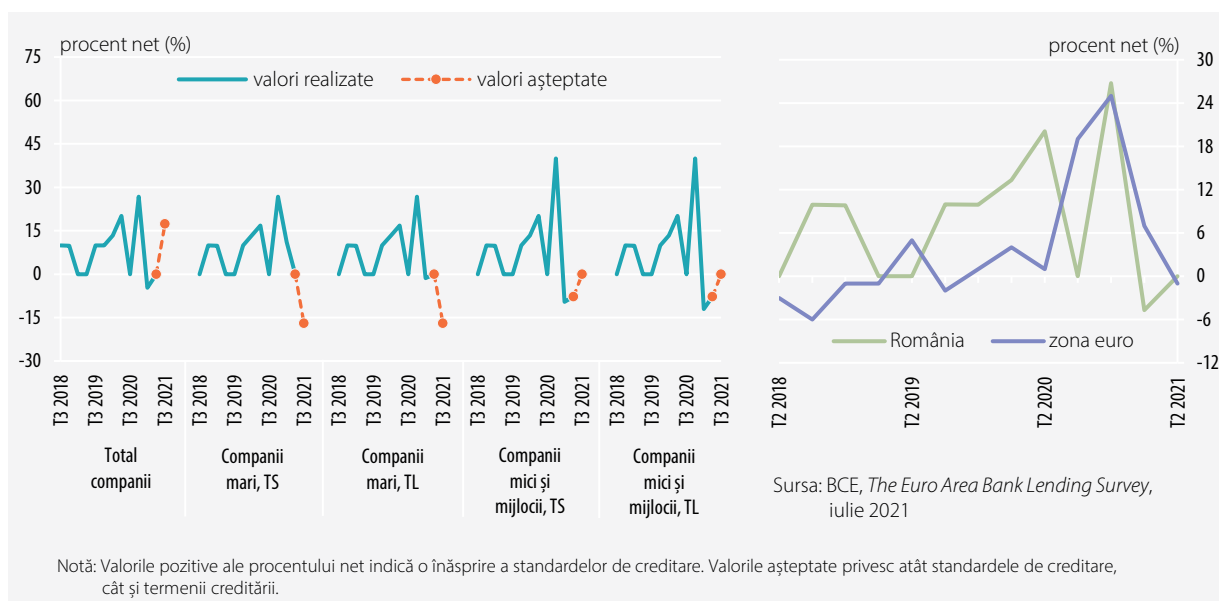
În ceea ce privește evoluția solicitărilor de credit în T2 2021, băncile au indicat preponderent menținerea constantă a cererii pe segmentul companiilor nefinanciare, creșterea moderată sau substanțială a cererii de credite imobiliare, în timp ce în cazul creditelor de consum peste jumătate dintre instituțiile de credit respondente au semnalat un avans moderat. Așteptările pentru următoarea perioadă sunt, preponderent, de păstrare neschimbată a cererii de împrumuturi, atât pe segmentul companiilor nefinanciare, cât și pe cel al populației.

1. Creditarea companiilor nefinanciare

1.1. STANDARDELE DE CREDITARE

Băncile autohtone au menținut în unanimitate neschimbate standardele de creditare pentru împrumuturile și liniile de credit acordate companiilor nefinanciare, atât la nivel agregat, cât și în cazul corporațiilor, indiferent de maturitate. La nivelul IMM, majoritatea instituțiilor de credit au raportat păstrarea neschimbată a condițiilor de creditare (92 la sută), în timp ce 8 la sută dintre băncile respondente au semnalat relaxarea într-o anumită măsură a acestora, atât pentru creditele pe termen scurt, cât și pentru cele acordate pe termen lung. Pentru trimestrul următor, T3 2021, toate instituțiile de credit participante la sondaj estimează menținerea constantă a standardelor de creditare aferente împrumuturilor acordate companiilor nefinanciare la nivel agregat și pentru IMM, în timp ce în cazul corporațiilor circa 17 la sută dintre bănci mizează pe relaxarea într-o anumită măsură a condițiilor de creditare (Grafic 1.1).

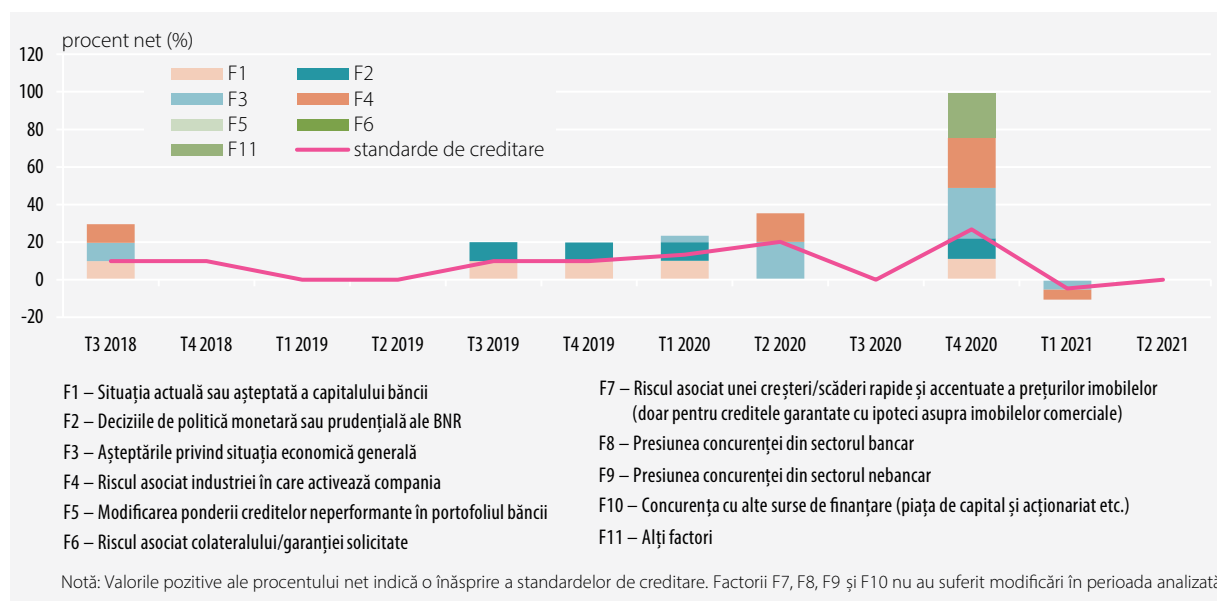
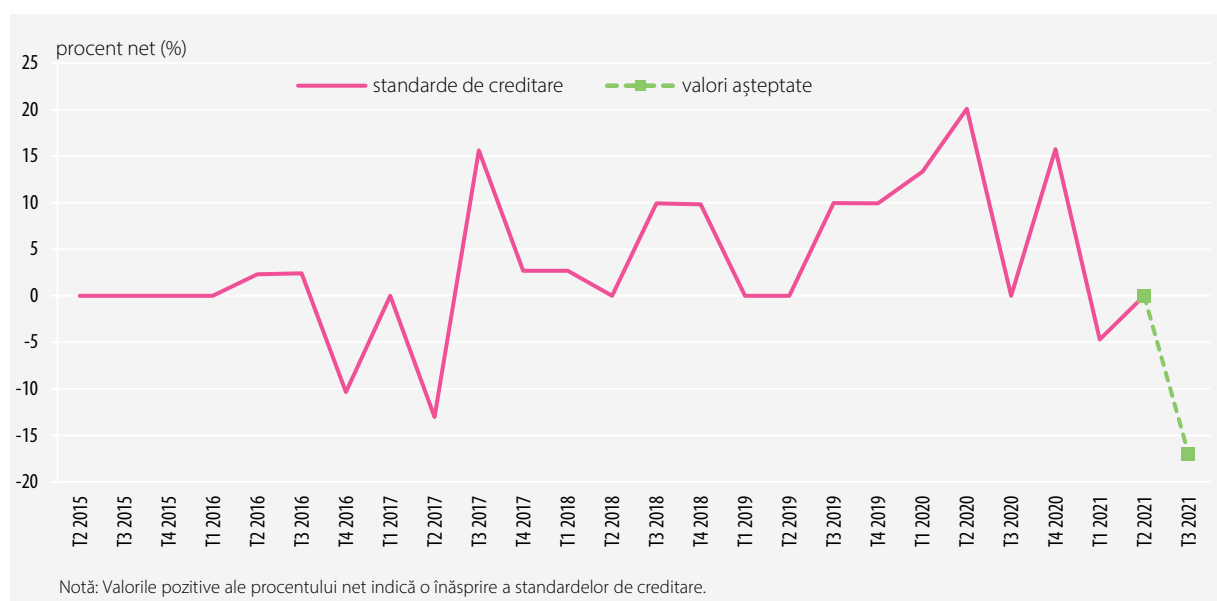
Grafic 1.1. Modificări ale standardelor de creditare

După înăsprirea netă semnificativă din cursul anului 2020 și moderate din primul trimestru al anului curent, băncile din zona euro au menținut relativ neschimbate standardele de creditare asociate împrumuturilor și liniilor de credit acordate companiilor nefinanciare (-1 la sută procent net). Aceste evoluții reflectă îmbunătățirea generală a economiei zonei euro, pe fondul relaxării măsurilor de izolare, și acordarea de sprijin continuu de către autoritățile monetare, fiscale și de supraveghere. În același timp, cererea pentru credite din partea companiilor a crescut moderat. Nevoile de finanțare ale firmelor pentru investiții fixe au contribuit pozitiv la dinamica cererii de împrumuturi pentru prima dată din T3 2019, fiind sugerat faptul că firmele și-au îmbunătățit sentimentul față de asumarea de proiecte de investiții. Așteptările pentru trimestrul următor sunt de ușoară întărire a standardelor de creditare și de creștere a cererii de împrumuturi.

În T2 2021, factorii care influențează evoluția standardelor de creditare autohtone s-au menținut neschimbați, Grafic 1.2.

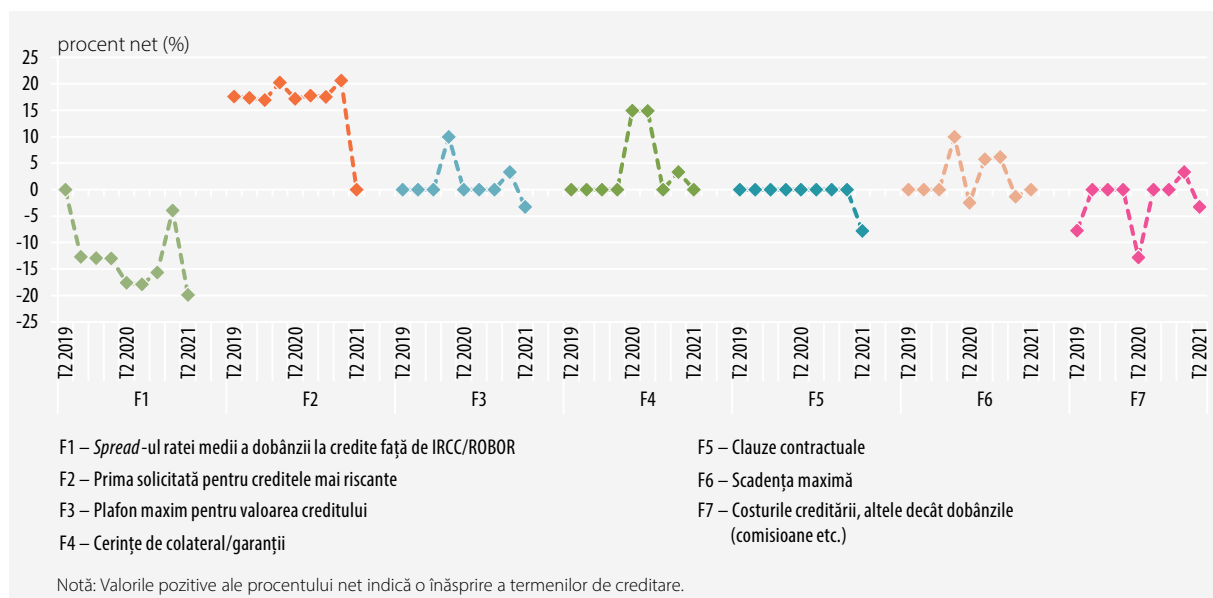
În ceea ce privește creditele garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale, toate instituțiile de credit respondente au raportat menținerea constantă a condițiilor de creditare în T2 2021, iar așteptările pentru trimestrul următor (T3 2021) indică, pe de o parte, păstrarea neschimbată a condițiilor de creditare (83 la sută dintre bănci), iar pe de altă parte, relaxarea într-o anumită măsură a acestora (17 la sută), Grafic 1.3.

Grafic 1.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare**Grafic 1.3.** Modificări trimestriale ale standardelor de creditare pentru credite garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale

1.2. TERMENII CREDITĂRII

Principalii termeni ai creditării care au contribuit, în sensul relaxării, la evoluția standardelor de creditare au fost: (i) *spread*-ul ratei medii a dobânzii la credite față de IRCC/ROBOR 1M (-19 la sută procent net) și (ii) clauzele contractuale (-8 la sută procent net), Grafic 1.4.

Grafic 1.4. Modificarea termenilor contractelor de creditare

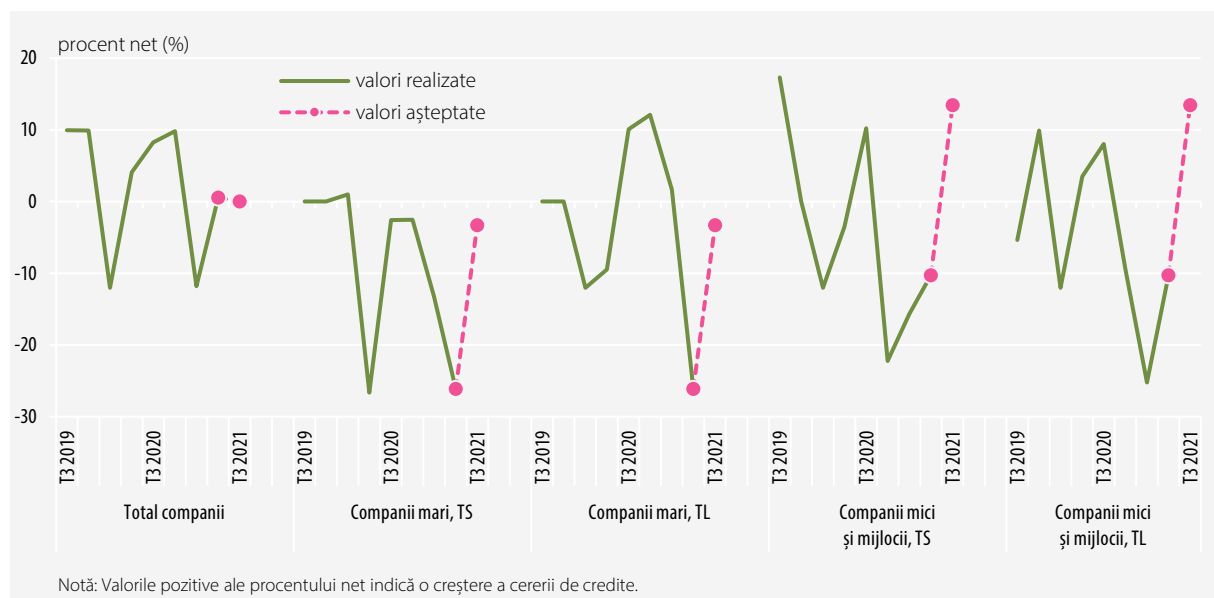
1.3. CEREREA DE CREDITE

Băncile au indicat, preponderent (77 la sută), o evoluție constantă a cererii de credite și linii de credit destinate companiilor nefinanciare, în timp ce 12 la sută dintre acestea consideră că cererea a fost moderat mai mare, iar 11 la sută au consemnat o scădere moderată a cererii din partea firmelor în T2 2021. În funcție de dimensiunea companiei, se constată o pondere de 26 la sută a băncilor care au raportat scăderea moderată a cererii de credite din partea corporațiilor, iar în cazul IMM, procentul se situează la nivelul de 23 la sută. Totuși, în cazul companiilor mici și mijlocii se remarcă o proporție de 13 la sută a instituțiilor de credit care au raportat o cerere moderat sau substanțial mai mare de credite din partea firmelor din această categorie. În următorul trimestru (T3 2021), instituțiile de credit consideră în unanimitate că cererea de credite din partea sectorului companiilor nefinanciare la nivel agregat se va menține constantă, iar în cazul solicitărilor de credit din partea IMM, 13 la sută dintre băncile autohtone estimează creșterea moderată a acesteia, Grafic 1.5.

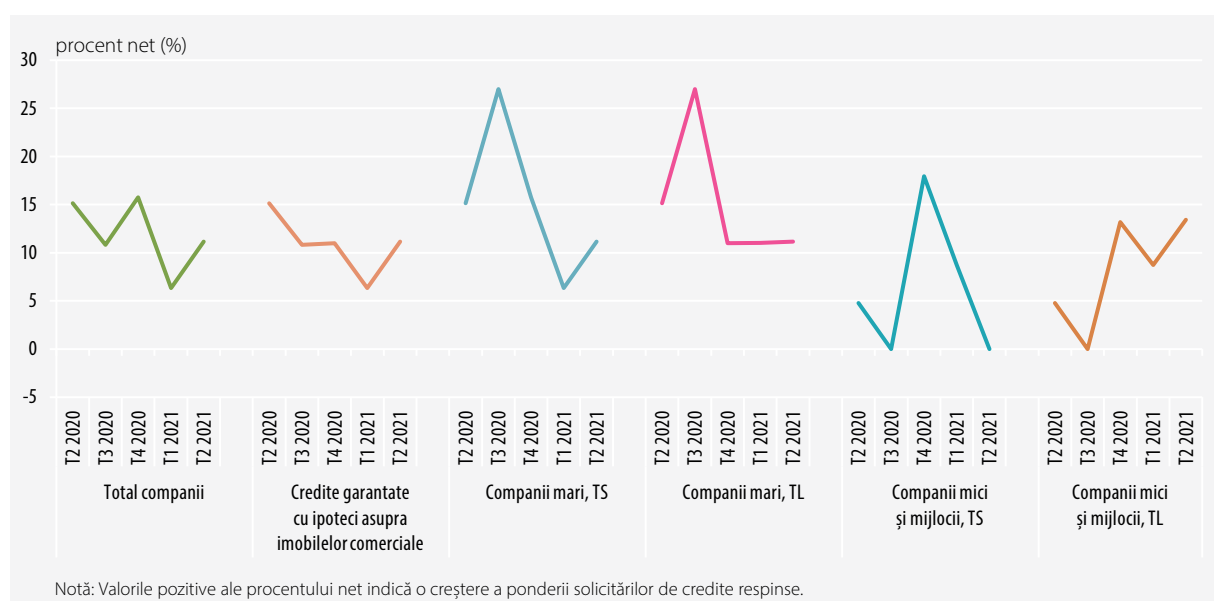
La nivelul agregat al companiilor nefinanciare, precum și în cazul corporațiilor, ponderea creditelor solicitate și respinse de către instituțiile de credit s-a menținut constantă în T2 2021, conform opiniei a 89 la sută dintre bănci, în timp ce restul de

11 la sută au raportat creșterea moderată a ratei de respingere a cererilor de credit, indiferent de maturitatea împrumuturilor. La nivelul întreprinderilor mici și mijlocii, toate instituțiile de credit respondente au indicat menținerea constată a ponderii creditelor pe termen scurt respinse, în timp ce în cazul creditelor pe termen lung rata de respingere a solicitărilor de credit a fost moderat mai mare (13 la sută procent net), Grafic 1.6.

Grafic 1.5. Dinamica cererii de credite

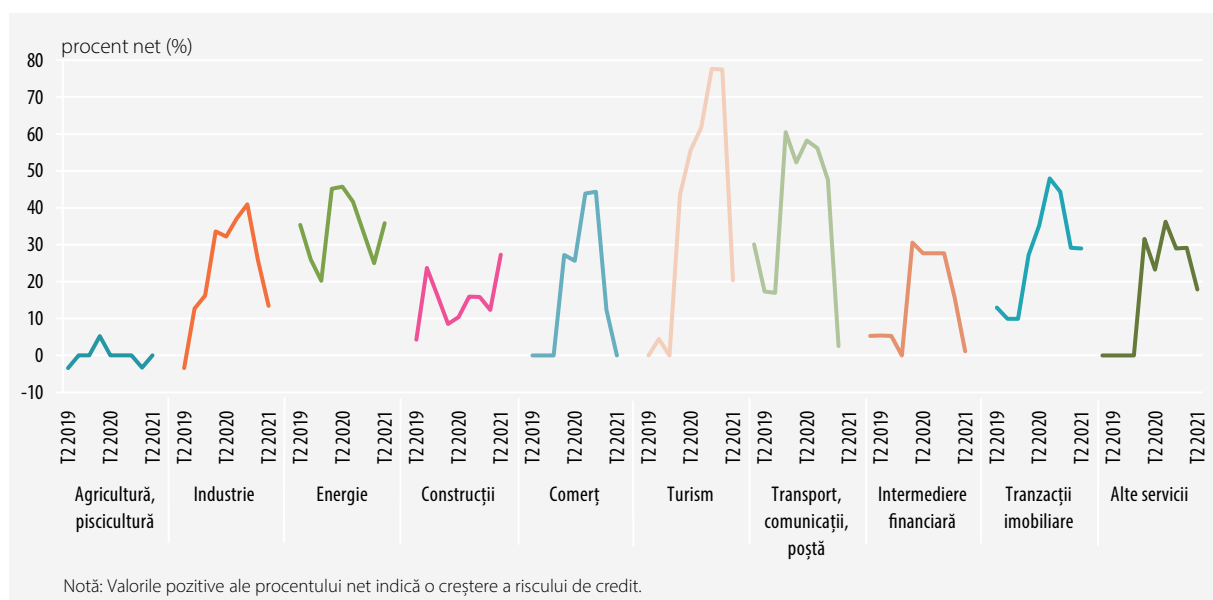
Grafic 1.6. Evoluția ponderii solicitărilor de credite respinse

1.4. EVOLUȚII ALE RISCULUI DE CREDIT ASOCIAT CREDITĂRII COMPANIILOR NEFINANCIARE

Băncile autohtone au continuat să își îmbunătățească sentimentul față de riscurile asociate creditării companiilor nefinanciare, ponderea instituțiilor de credit ce consideră că firmele au devenit mai riscante din perspectiva acordării de împrumuturi regăsindu-se pe un trend descendent. Evoluția favorabilă a percepției asupra riscului de credit poate fi observată pentru toate categoriile de companii nefinanciare, mai riscante într-o anumită măsură rămânând microîntreprinderile și întreprinderile mici, pentru 16 la sută dintre bănci (Grafic 1.7).

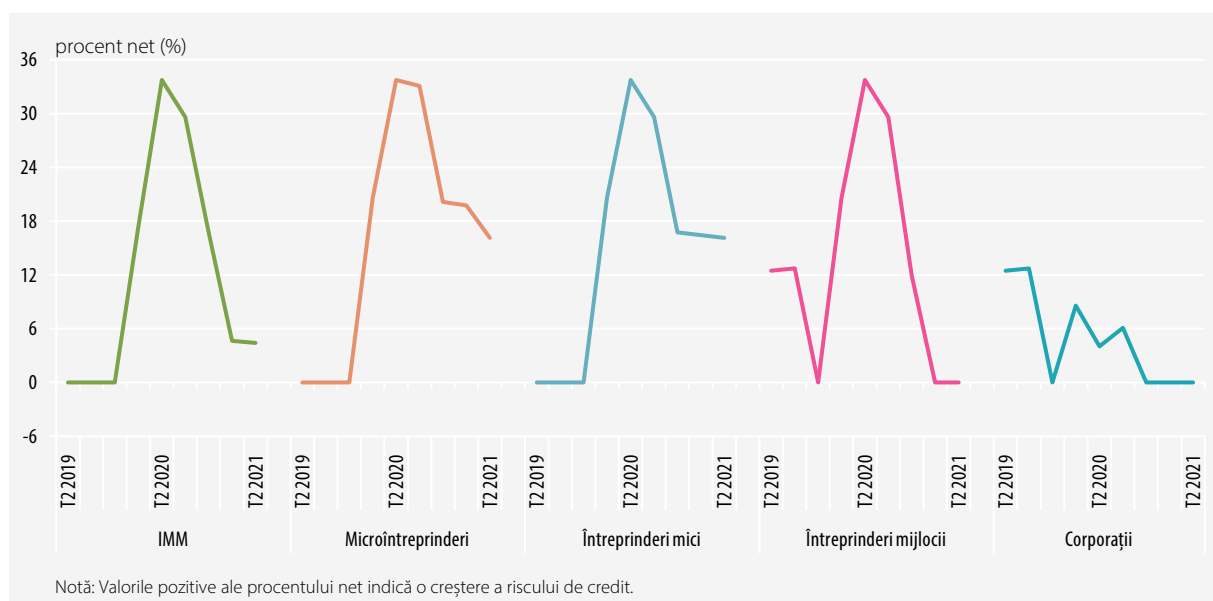
Grafic 1.7. Evoluția riscului de credit pe tipuri de companii

Și în funcție de ramura de activitate se evidențiază evoluția favorabilă a riscului de credit asociat companiilor nefinanciare, conform percepției instituțiilor de credit. Dintre sectoarele analizate, sectorul energetic se numără printre sectoarele considerate mai riscante (36 la sută procent net), fiind urmat de tranzacțiile imobiliare (29 la sută procent net), construcții (27 la sută procent net) și turism (20 la sută procent net, față de 77 la sută cu un trimestru în urmă). La polul opus, sectoarele pentru care nivelul de risc de credit s-a menținut relativ constant sunt agricultura și comerțul (Grafic 1.8).

Nivelul pierderii în caz de nerambursare (LGD¹) s-a diminuat în T2 2021 cu circa 20 puncte procentuale la nivel agregat, coborând la 40 la sută. În structură, nivelul LGD a consemnat scăderi pentru toate sectoarele de activitate în care activează firmele, cu excepția sectorului imobiliar care înregistrează și cea mai însemnată valoare a LGD dintre ramurile de activitate analizate (53 la sută).

¹ Informația despre LGD pentru creditele acordate atât companiilor, cât și populației trebuie interpretată cu prudență, având în vedere seria scurtă de date disponibile pentru a cuantifica acest indicator.

Grafic 1.8. Evoluția riscului de credit pe ramuri de activitate

2. Creditarea populației

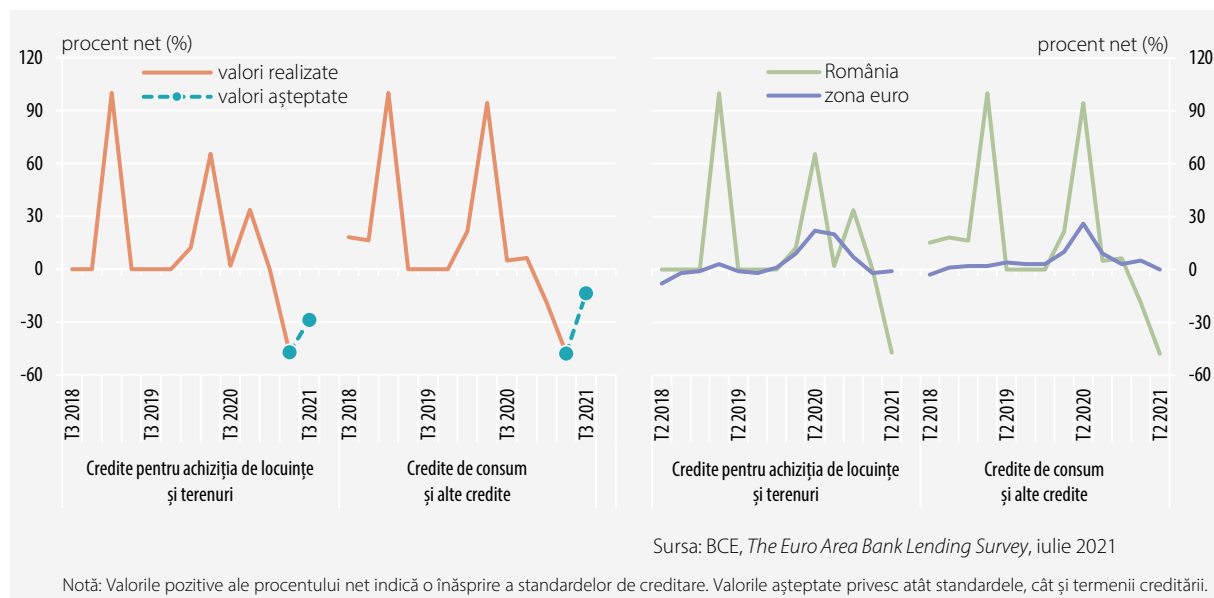
2.1. STANDARDELE DE CREDITARE

Puțin peste jumătate dintre instituțiile de credit au raportat menținerea constantă a condițiilor de creditare în T2 2021, iar restul au semnalat relaxarea într-o anumită măsură a acestora, pentru ambele categorii de credite destinate populației. Pentru trimestrul următor (T3 2021), băncile autohtone estimează preponderent păstrarea nemodificată a standardelor de creditare (86 la sută pentru creditele de consum, 71 la sută în cazul creditelor imobiliare), în timp ce circa 14 la sută, respectiv 29 la sută dintre instituțiile de credit, prognozează relaxarea într-o anumită măsură a condițiilor pentru creditele de consum și respectiv împrumuturile destinate achiziției de locuințe și terenuri (Grafic 2.1).

Conform *Sondajului privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației* derulat la nivelul zonei euro, standardele de creditare au rămas preponderent nemodificate în T2 2021, atât în cazul creditelor imobiliare (-1 la sută procent net), cât și în cel al creditelor de consum (0 la sută procent net). În ceea ce privește împrumuturile pentru locuințe, percepțiile de risc legate de perspectivele economice îmbunătățite și presiunile concurențiale ale altor bănci au avut un impact în sensul relaxării standardelor de creditare, în timp ce costurile de finanțare ale băncilor și situațiile bilanțiere au avut un ușor impact net de înăsprire. Percepțiile privind riscurile au continuat să aibă un impact moderat de înăsprire a standardelor de

creditare pentru creditele de consum, contrabalansate de toleranța crescută la risc a băncilor. Pentru trimestrul următor, estimările sunt de menținere constantă a condițiilor de creditare a populației.

Grafic 2.1. Modificarea standardelor de creditare a populației

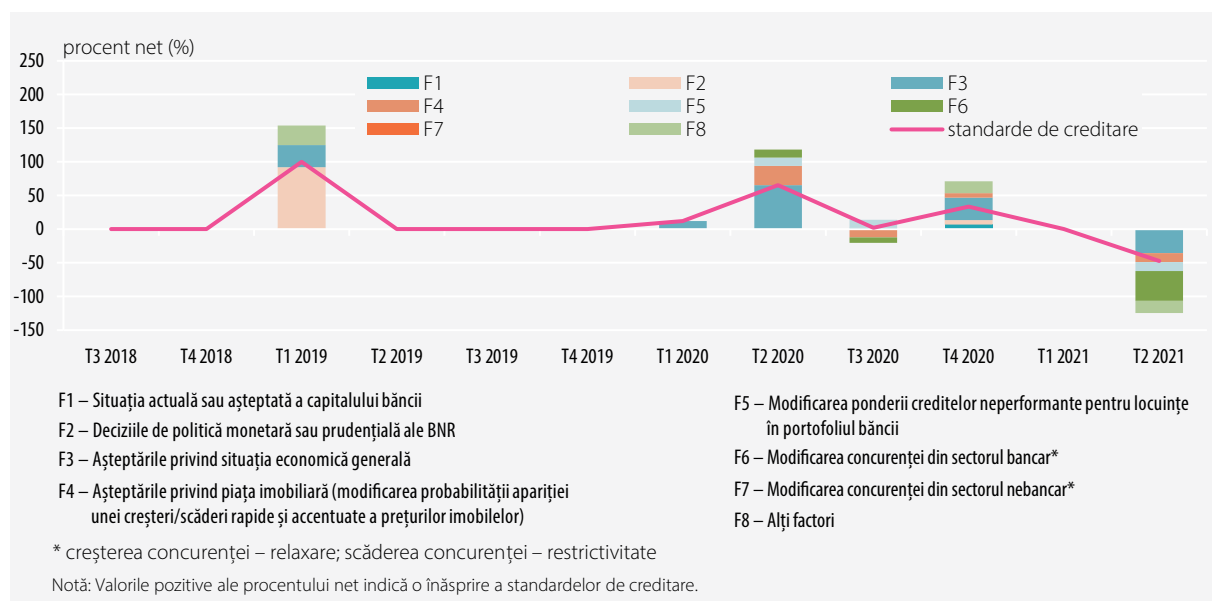

Pierderea medie în caz de nerambursare (LGD¹) pentru creditele populației intrate în stare de nerambursare² s-a majorat cu circa 1,8 puncte procentuale, de la 45 la sută în T1 2021 la 46,8 la sută în T2 2021. Această evoluție ascendentă este pusă în evidență pentru toate categoriile de credite destinate populației, respectiv credite de consum garantate cu ipotecă (+3,2 puncte procentuale), credite de consum negarantate cu ipotecă (+1,8 puncte procentuale) și carduri de credit (+2,8 puncte procentuale), cu excepția creditelor imobiliare a căror valoare LGD a scăzut de la 22,4 la sută în T1 2021 la 20,7 la sută în T2 2021.

2.2. ASPECTE SPECIFICE CREDITĂRII IPOTECARE (ACHIZIȚIA DE LOCUINȚE ȘI TERENURI)

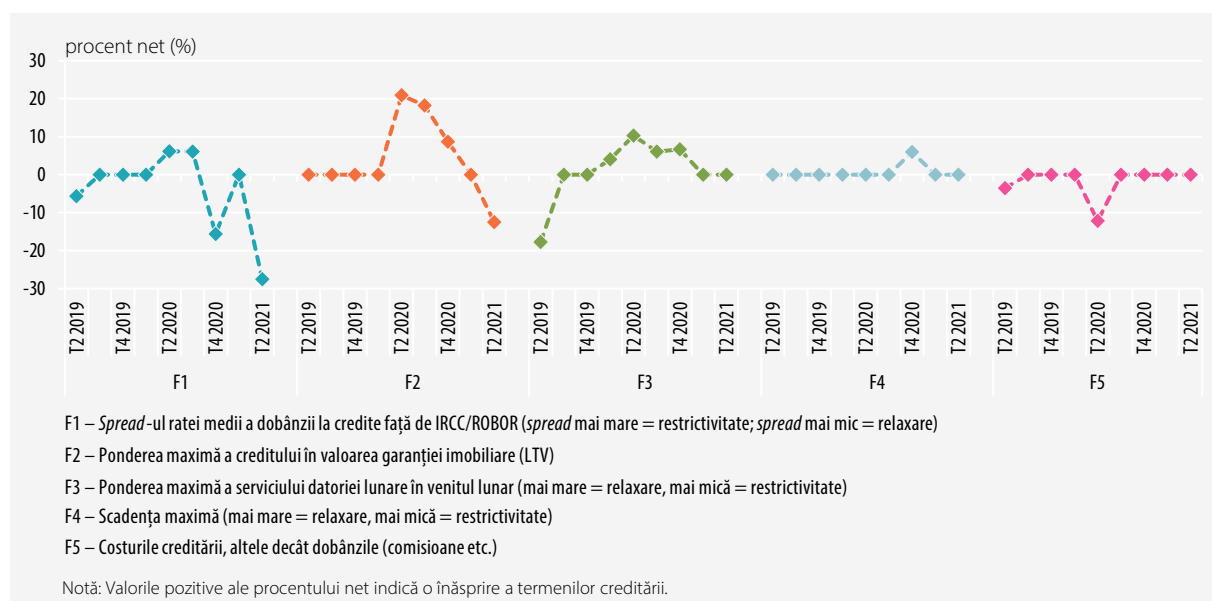
Factorii care au determinat relaxarea standardelor de creditare în T2 2021 au fost: (i) modificarea concurenței din sectorul bancar, similar situației la nivelul zonei euro (-44 la sută procent net), (ii) așteptările privind situația economică generală (-36 la sută procent net), (iii) așteptările privind piața imobiliară (-13 la sută) și (iv) modificarea ponderii creditelor neperformante pentru locuințe în portofoliul băncii (-13 la sută procent net), Grafic 2.2.

² Starea de nerambursare este definită conform Regulamentului BNR nr. 5/2013.

Grafic 2.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

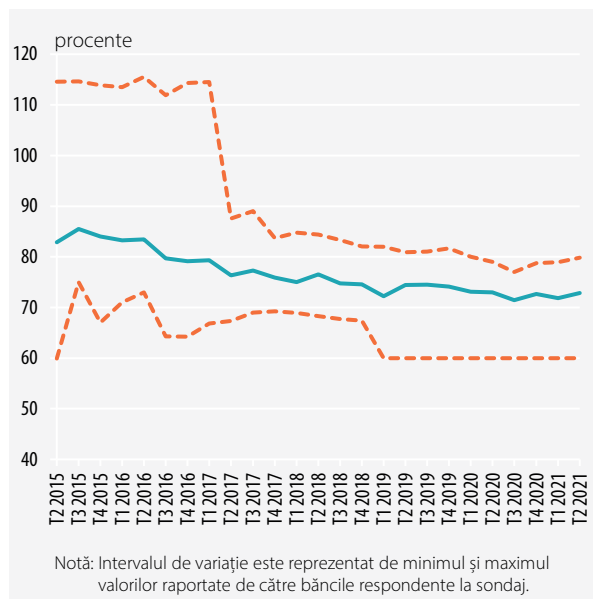
(i) Termenii creditării

Termenii contractelor de credit destinat achiziției de locuințe și terenuri care au suferit modificări în sensul relaxării au fost: (i) *spread*-ul ratei medii a dobânzii la credite față de IRCC/ROBOR (-28 la sută procent net) și (ii) ponderea maximă a creditului în valoarea garanției imobiliare (LTV) (-13 la sută), Grafic 2.3.

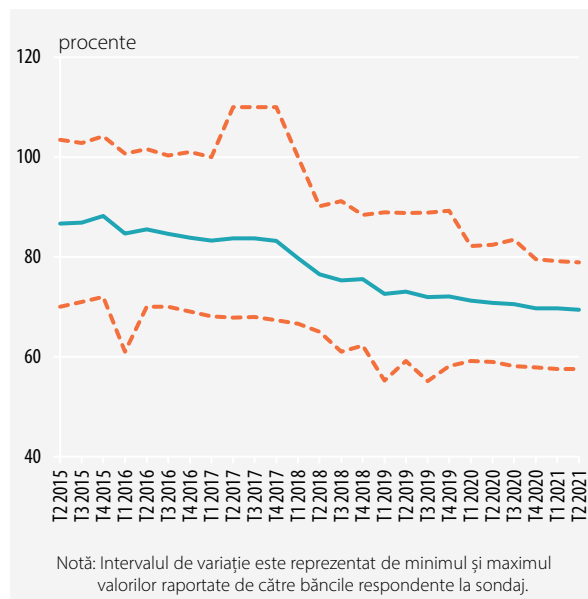
Grafic 2.3. Termenii creditării ipotecare

Valoarea medie a LTV (*loan-to-value*) pentru creditele nou-acordate în ultimele trei luni s-a majorat cu circa 1 punct procentual, până la 73 la sută în T2 2021 (Grafic 2.4), în timp ce în cazul întregului portofoliu de credite, nivelul LTV s-a menținut relativ constant față de trimestrul precedent, la valoarea de 69 la sută (Grafic 2.5).

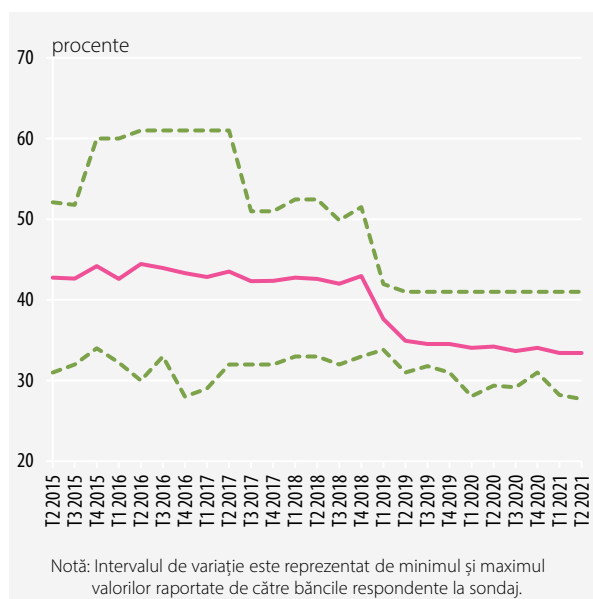
Grafic 2.4. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat

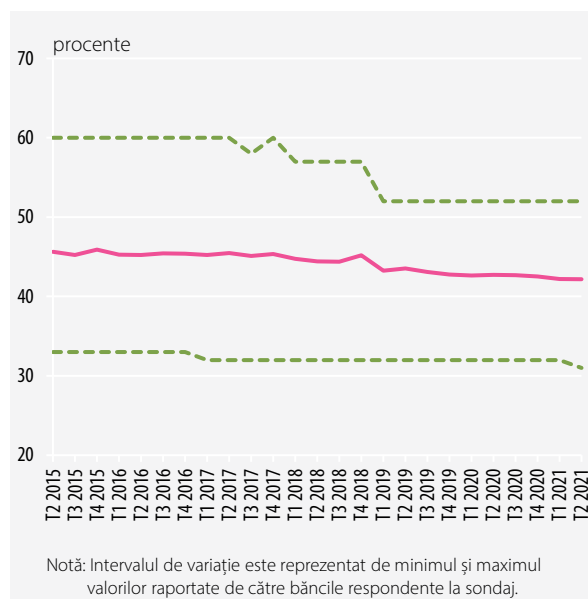
Grafic 2.5. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate

Grafic 2.6. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat

Grafic 2.7. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate

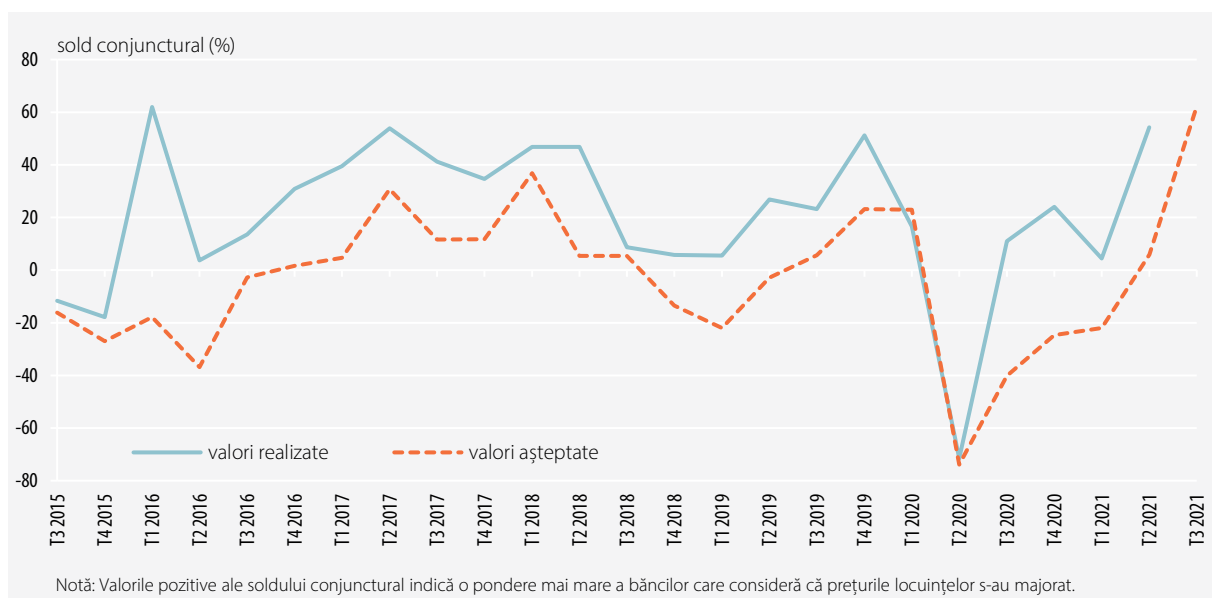

Nivelul mediu al gradului de îndatorare s-a menținut similar ultimelor două trimestre, respectiv 33 la sută în cazul creditelor nou-acordate în ultimele trei luni și 42 la sută pe ansamblul portofoliului de credite imobiliare (Graficele 2.6 și 2.7).

(ii) Evoluția cererii de credite ipotecare și a prețurilor la locuințe

Peste jumătate dintre instituțiile de credit respondente au semnalat creșterea într-o anumită măsură a prețului mediu pe metru pătrat al unei locuințe în ultimele trei luni, restul băncilor apreciind evoluția ca fiind constantă. Majoritatea băncilor (62 la sută) estimează continuarea creșterii într-o anumită măsură a prețurilor proprietăților rezidențiale în trimestrul următor (T3 2021), în timp ce 38 la sută dintre instituțiile de credit mizează pe menținerea nemodificată a prețurilor imobiliare, Grafic 2.8.

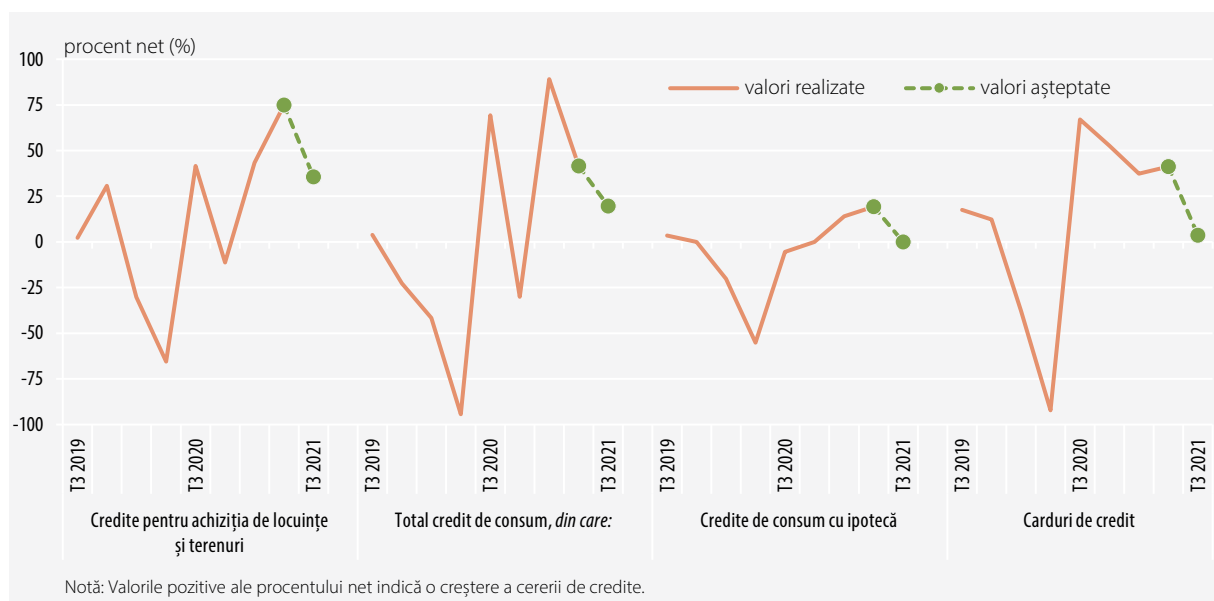
Grafic 2.8. Evoluția prețurilor locuințelor conform aprecierii băncilor

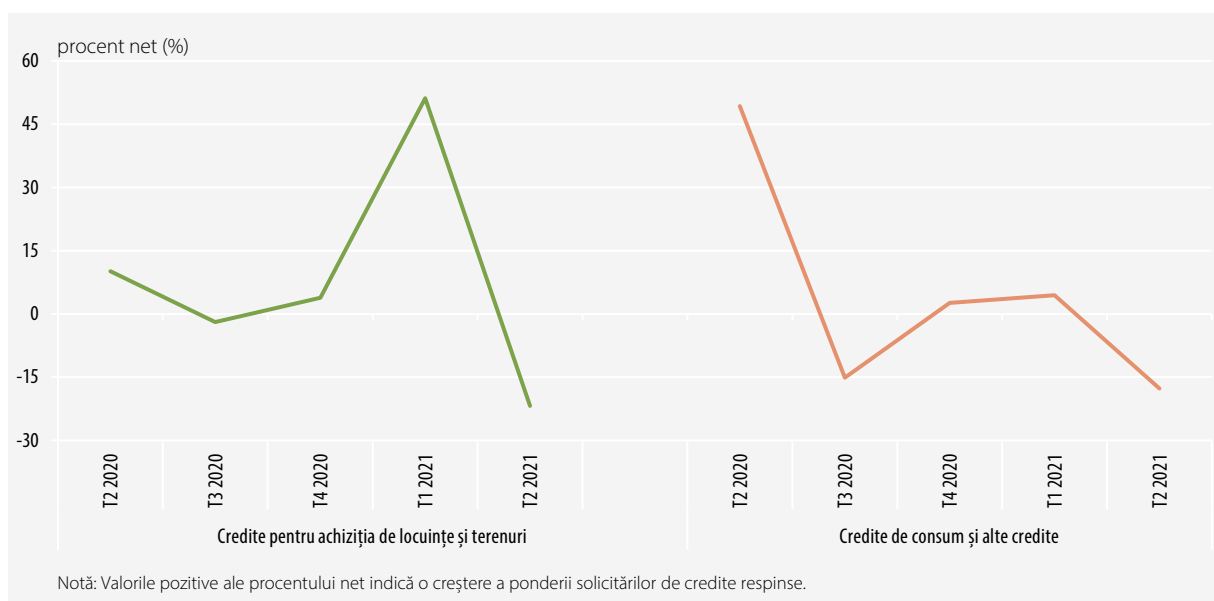
O pondere importantă a instituțiilor de credit a raportat creșterea moderată (67 la sută) sau substanțială (15 la sută) a cererii de credite imobiliare în cel de-al doilea trimestru al anului curent. Restul instituțiilor de credit consideră că numărul solicitărilor de credit destinat achiziției de locuințe a fost fie relativ constant (11 la sută), fie moderat mai scăzut (7 la sută). Așteptările pentru următoarea perioadă sunt preponderent de păstrare nemodificată a cererii de împrumuturi imobiliare (64 la sută), precum și de creștere moderată a acesteia (36 la sută), Grafic 2.9.

La evoluția favorabilă a cererii de credite se adaugă și diminuarea ponderii creditelor solicitate de către persoane fizice și respinse de către bănci (-23 la sută procent net), Grafic 2.10.

Grafic 2.9. Modificarea cererii de credite

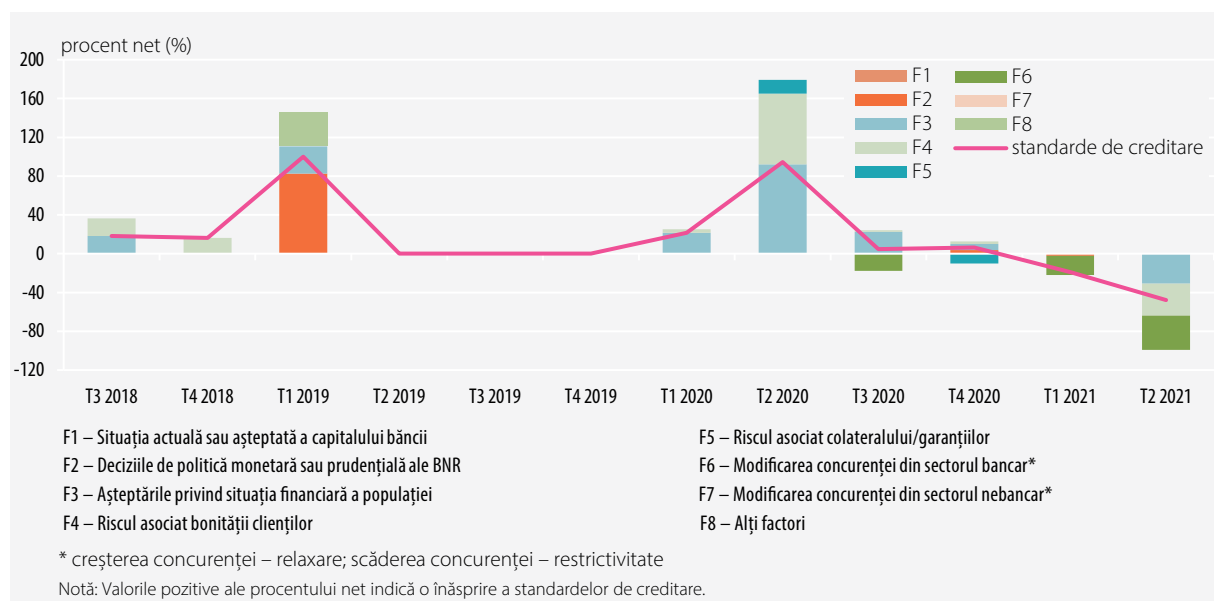

Grafic 2.10. Evoluția ponderii solicitărilor de credite respinse

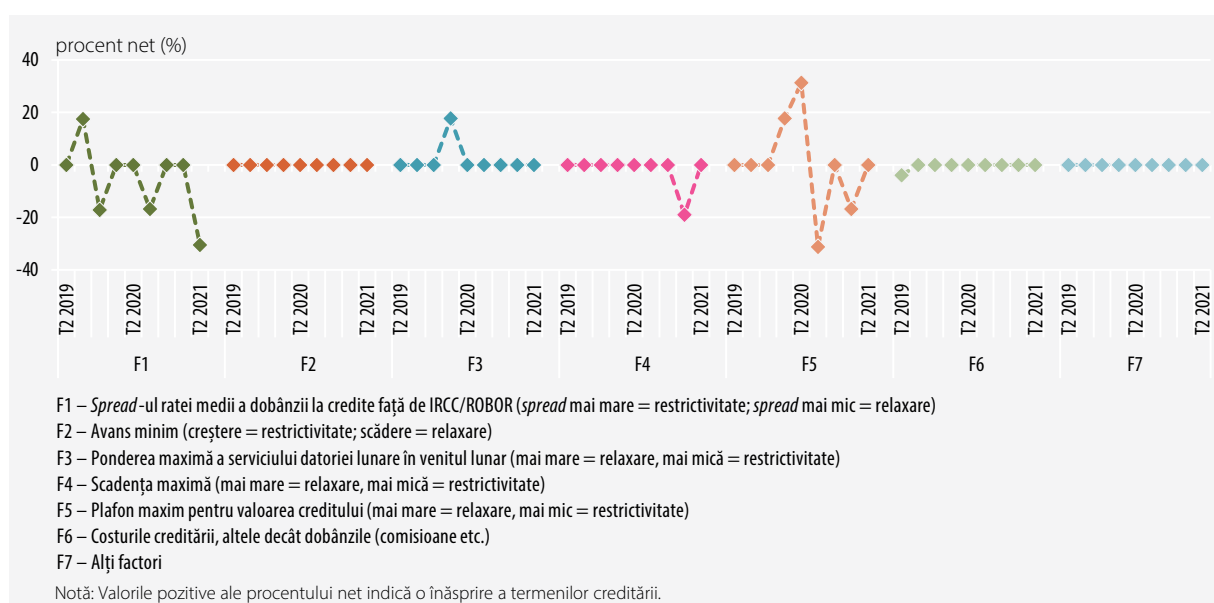
2.3. ASPECTE SPECIFICE CREDITULUI DE CONSUM

Principalii factori care au contribuit la relaxarea condițiilor de creditare în cazul creditelor de consum au fost: (i) așteptările privind situația financiară a populației (-31 la sută procent net), (ii) riscul asociat bonității clienților (-33 la sută procent net) și (iii) modificarea concurenței din sectorul bancar, similar evoluțiilor la nivelul zonei euro (-35 la sută procent net), Grafic 2.11.

Grafic 2.11. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

(i) Termenii creditării

Conform opiniei băncilor autohtone, singurul termen al contractelor de credit de consum care a consemnat modificări, în sensul relaxării, în cel de-al doilea trimestru al anului 2021 a fost *spread*-ul ratei medii a dobânzii la credite față de IRCC/ROBOR (-31 la sută procent net), Grafic 2.12.

Grafic 2.12. Termenii creditului de consum

(ii) Evoluția cererii de credit de consum

Peste jumătate dintre băncile respondente au semnalat creșterea moderată a cererii de credite de consum (60 la sută), în timp ce circa 18 la sută dintre instituțiile de credit consideră că interesul pentru împrumuturile de consum s-a diminuat moderat. În structură, evoluția solicitărilor de credite de consum a fost contrastantă conform răspunsurilor băncilor. Astfel, în cazul creditelor de consum cu ipotecă majoritatea băncilor (76 la sută) au indicat menținerea constantă a cererii, în timp ce în cazul creditelor de consum fără ipotecă 56 la sută dintre instituțiile de credit respondente au declarat că cererea în T2 2021 a fost moderat mai mare, 23 la sută consideră că aceasta a fost constantă, restul de 21 la sută raportând scăderea moderată sau substanțială a numărului de solicitări. În cazul cardurilor de credit, jumătate dintre bănci au indicat o evoluție constantă a cererii și circa 46 la sută creșterea moderată sau substanțială a acesteia. Pentru următorul trimestru al anului curent (T3 2021) așteptările instituțiilor de credit sunt preponderent de păstrare nemodificată a cererii de credite de consum (Grafic 2.9).

În ceea ce privește rata de respingere a solicitărilor de credite de consum, se remarcă diminuarea ponderii creditelor de consum respinse, exprimată ca raport între volumul total al creditelor solicitate și respinse și volumul total de credite solicitate (-17,7 la sută procent net), Grafic 2.10.

Anexă

Sondajul este efectuat trimestrial de BNR în lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie. Are la bază un chestionar (publicat în cadrul analizei din mai 2008) care este transmis primelor 10 bănci alese după cota de piață aferentă creditării companiilor și populației. Aceste instituții dețin aproximativ 80 la sută din creditarea acestor sectoare.

Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind distinct caracteristicile creditului către (A) companii nefinanciare și (B) populație. Întrebările vizează opiniile băncilor privind evoluția:

- standardelor de creditare (normele interne de creditare sau criteriile ce ghidează politica de creditare a instituțiilor de credit);
- termenilor și condițiilor de creditare (obligațiile specifice agreeate de creditor și debitor în contractul de credit încheiat, ex. rata dobânzii, colateralul, scadența etc.);
- riscurilor asociate creditării;
- cererii de creditare;
- altor detalii specifice creditării (așteptări privind prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe, ponderea serviciului datoriei în venitul populației, ponderea creditului în valoarea garanției ipotecare etc.).

Răspunsurile la întrebări sunt analizate din perspectiva procentului net (sold conjunctural).

În cazul întrebărilor care se referă la standardele de creditare, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat înăsprirea standardelor și procentul băncilor care au raportat relaxarea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci au înăsprit standardele de creditare, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci au relaxat standardele de creditare.

În cazul întrebărilor care se referă la cererea de credite, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat creșterea cererii de credite și procentul băncilor care au raportat scăderea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci a raportat creșterea cererii de credite, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci a raportat scăderea cererii de credite. Procentul net este calculat ținându-se cont de cota de piață a băncilor respondente. În mod similar sunt tratate răspunsurile și la celelalte întrebări, cu specificația că în notele graficelor sunt explicate valorile pozitive ale procentului net.

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele trei luni, iar așteptările se referă la următoarele trei luni.

